

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งจัดทำเป็นแบบกรอบแนวคิดทฤษฎีและแนวทางเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัย โดยได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอวาปีปทุม
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอวาปีปทุม
 - 1.2 พื้นที่และอาณาเขต
 - 1.3 สภาพภูมิประเทศ
 - 1.4 สภาพภูมิอากาศ
 - 1.5 การคมนาคม
 - 1.6 การเมืองการปกครอง
2. การปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.3 องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 2.4 การกระจายอำนาจการปกครอง
 - 2.5 นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการปกครองส่วนตำบล
3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.4 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอวาปีปทุม

อำเภอวาปีปทุม เป็นอำเภอเก่าแก่ของจังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมา พื้นที่อาณาเขต สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ การคมนาคม และการเมือง การปกครอง พอสั่งเลขเพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาสภาพทั่วไป (จังหวัดมหาสารคาม. 2549 : เว็บไซต์) ดังนี้

1.1 ประวัติความเป็นมาของอำเภอวาปีปทุม

เมืองวาปีปทุม ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2422 ที่บ้านนาเลา หรือบ้านหนองนาเลา มีท้าวสุริยวงศ์หรือบุญมี บรรดาศักดิ์พระพิทักษ์นรากร เป็นเจ้าเมือง ท้าวมหาพรหม เป็นอุปราช เพี้ยละคร บุตรเพี้ยราชโยธา เมืองร้อยเอ็ด เป็นราชวงศ์

1.2 พื้นที่และอาณาเขต

อำเภอวาปีปทุม เป็นอำเภอใน 11 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ของจังหวัดมหาสารคาม อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัด ห่างจากศาลากลางจังหวัดตามเส้นทางรถยนต์เป็นระยะทาง 40 กิโลเมตร มีพื้นที่ 605.77 ตารางกิโลเมตร หรือ 378,606.25 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมือง อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอนาดูน อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอจตุรพักตรพิมาน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

1.3 สภาพภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ไม่มีภูเขาและแม่น้ำ หน้าดินเป็นทราย ที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ถึงต่ำมาก มีความสามารถในการอุ้มน้ำน้อย มีลำห้วยที่สำคัญคือ ลำห้วยเสียว ไหลผ่านพื้นที่อำเภอ เป็นระยะทาง 43 กิโลเมตร ซึ่งมีปัญหาในเรื่องความเค็ม เนื่องจากมีแหล่งเกลือใต้ดินบริเวณต้นลำน้ำ ส่วนลำห้วย ที่มีอยู่และมีน้ำขังตลอดปี ได้แก่ ลำห้วยใหญ่ ลำห้วยโคกสูง ลำห้วยจอกขวางและอ่างเก็บน้ำจอกขวาง

1.4 สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะของภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม - พฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน - กันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม - กุมภาพันธ์

1.5 การคมนาคม

การคมนาคมระหว่างอำเภอและจังหวัดรวมทั้งการคมนาคมภายในตำบลและหมู่บ้านมีเส้นทางหลักดังนี้

1. ทางหลวงแผ่นดินสายร้อยเอ็ด - วาปีปทุม - พยัคฆภูมิพิสัย - บุรีรัมย์ - สุรินทร์
2. ทางหลวงแผ่นดินสายมหาสารคาม - วาปีปทุม - บุรีรัมย์ - ขอนแก่น
3. ทางหลวงแผ่นดินสายวาปีปทุม - อำเภอบรบือ - อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น
4. ทางหลวงชนบทสายอำเภอวาปีปทุม - อำเภอแกลง - จังหวัดมหาสารคาม
5. ทางหลวงชนบทสายอำเภอวาปีปทุม - อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด
6. ทางหลวงชนบทสายตำบลหัวเรือ - ตำบลโพธิ์ชัย
7. ทางหลวงชนบทตำบลคงใหญ่ - ตำบลโพธิ์ชัย

สำหรับเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างตำบลและหมู่บ้าน เป็นสภาพถนนลูกรัง

จำนวน 126 สาย

1.6 การเมืองการปกครอง

การแบ่งเขตการปกครอง อำเภอวาปีปทุม แบ่งการปกครองได้ ดังนี้

1. ตำบล 15 แห่ง
2. หมู่บ้าน 240 แห่ง
3. เทศบาล 1 แห่ง
4. องค์การบริหารส่วนตำบล 15 แห่ง ดังนี้
 - 4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง
 - 4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลเสือโก้ก
 - 4.3 องค์การบริหารส่วนตำบลคงใหญ่
 - 4.4 องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ชัย
 - 4.5 องค์การบริหารส่วนตำบลหัวเรือ
 - 4.6 องค์การบริหารส่วนตำบลจัวบา
 - 4.7 องค์การบริหารส่วนตำบลขามป้อม

- 4.8 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ
- 4.9 องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหวาย
- 4.10 องค์การบริหารส่วนตำบลนาข่า
- 4.11 องค์การบริหารส่วนตำบลประชาพัฒนา
- 4.12 องค์การบริหารส่วนตำบลแคน
- 4.13 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม
- 4.14 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน
- 4.15 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสีทองกลาง

สรุปได้ว่าสภาพทั่วไปของอำเภอวาปีปทุม มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ไม่มีภูเขาและแม่น้ำ หน้าดินเป็นทราย มีความสมบูรณ์น้อย มีพื้นที่มากเป็นอันดับที่ 3 ของจังหวัดการคมนาคมสะดวก การปกครองแบ่งออกเป็นตำบลจำนวน 15 แห่ง มีหมู่บ้านจำนวน 240 แห่ง เป็นเทศบาลตำบลจำนวน 1 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 15 แห่ง

2. การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองของประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ประเทศไทยได้มีวิวัฒนาการทางด้านการปกครองมาโดยตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ และวิถีชีวิตของคนไทย การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานในการปกครองของประเทศ ตามกระแสสังคมโลกประชาธิปไตย ได้มีหลายๆ ท่านได้กล่าวถึงความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

นเร เหล่าวิชา (2532 : 34) ได้สรุปความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองของชุมชนหนึ่งที่มีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอย่างแท้จริง และวิธีแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น เป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545 : 269) ได้กล่าวถึงการปกครอง ส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างอิสระในขอบเขตหน้าที่และกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล

อารยา เดชกิมล (2546 : 10) ได้สรุปถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนาการบริหารประชาชนในเขตพื้นที่ มีอำนาจในการกำหนดนโยบายตัดสินใจและดำเนินกิจการภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายกำหนด และอยู่ในความดูแลของรัฐบาล

จากคำนิยามดังกล่าวสรุปได้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รับผิดชอบงานในท้องถิ่นซึ่งอำนาจในการดำเนินงานมีความเป็นอิสระ ปกครองโดยคนที่อยู่ในพื้นที่ที่มาจาก การเลือกตั้ง และการดำเนินงานตามบทบาทอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศ

2.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีได้มากขึ้นเพียงใดนั้น ปัจจัยสำคัญในการปกครอง คือวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการดำเนินงาน ผู้วิจัยได้ศึกษาวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 26) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของ รัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบานี้เป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของ ประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจ หน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับ ท้องถิ่นเพื่อ นำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของ รัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงิน งบประมาณจาก รัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่าง รอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครอง ระบบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมี ส่วนร่วม ในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น เลือก เข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การ ปฏิบัติ หน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี

จากการจำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังกล่าวสรุปได้ว่า การจำแนกวัตถุประสงค์ในการปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกได้ตามปัจจัยต่างๆ คือ งบประมาณ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่นการมี ส่วนร่วมของประชาชน

2.3 องค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานในแต่ละพื้นที่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน

ชวงส์ ฉายะบุตร (2539 : 16-17) กล่าวว่าถึงระบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใด กำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจ อย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนด พื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำคัญในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์

ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้น โดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติ กิจการภายใน ขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชา ของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขต ที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยมีอิสระในการดำเนินงาน

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรม การปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้ง มีองค์การหรือสถาบันที่จำเป็น ในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครอง ตนเองอย่างกว้างขวาง

จากการแบ่งองค์ประกอบการปกครองส่วนท้องถิ่นสรุปได้ว่า การบริหารงานในระดับท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุผลควรมีการศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ในการปกครอง เพื่อจะได้พัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 การกระจายอำนาจการปกครอง

รัฐบาลให้มีการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้มีหลายท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการปกครองไว้ ดังนี้

ประยูร กาญจนกุล (2535 : 171) ให้ความหมายของหลักการกระจายอำนาจปกครองไว้ว่า “เป็นวิธีการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะโดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการส่วนกลาง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ของราชการในส่วนกลางเน้นดำเนินการอยู่ในองค์กร อันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง”

ประหยัด หงส์ทองคำ (2537 : 28) สรุปว่า “การกระจายอำนาจเป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มีการจัดองค์กรกันขึ้น โดยความเห็นชอบของส่วนรวม (โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง) ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ในการที่จะแบ่งภาระหน้าที่ในการจัดทำบริหารสาธารณะบางประการเพื่อที่จะตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น” และอาจแยกแยะลักษณะสำคัญของหลักการกระจายอำนาจปกครองให้แก่ท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. มีการจัดตั้งองค์กรซึ่งเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง หน่วยการปกครองท้องถิ่นเหล่านี้ มีหน้าที่ งบประมาณ และทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหาก และไม่ขึ้นตรงต่อหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง เพียงแต่ควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามกฎหมายเท่านั้น

2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมด หรือบางส่วน เพื่อ เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นนั้น ได้มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้ปกครองท้องถิ่นเลยก็ไม่แน่ว่า เป็นการกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. มีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร ซึ่งการกระจายอำนาจการปกครองนั้น โดยกำหนดให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระในการบริหารงาน หรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองพอสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัย และสามารถดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณ และหน้าที่ของตนเอง

4. มีงบประมาณเป็นของท้องถิ่นตามหลักในการกระจายอำนาจการปกครองนั้น หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณของตนเอง ซึ่งแยกออกจากส่วนกลาง

โดยมีรายได้จากการเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สิน ตลอดจนเงินอุดหนุน (ถ้ามี) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการต่าง ๆ

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นของท้องถิ่นเอง นอกจากจะมีงบประมาณแยกออกเป็นสัดส่วนของตนเอง การกระจายอำนาจการปกครองนั้นจะต้องมีเจ้าหน้าที่อื่นเป็นพนักงานของตนเองเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านี้มิได้ขึ้นในสังกัดกระทรวง ทบวงในส่วนกลางโดยตรงแต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นแต่ละแห่งนั่นเอง

วรพจน์ วิสสุตพิชัย (2537 : 11) ได้ให้ความหมายของการกระจาย อำนาจไว้ว่า การกระจายอำนาจ คือ การโอนกิจการสาธารณะบางเรื่องจากรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ในถิ่นต่างๆ ของประเทศหรือบางหน่วยงาน บางหน่วยรับผิดชอบจัดทำอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง จากความหมายดังกล่าวทำให้การกระจายอำนาจมี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เป็นการโอนกิจการสาธารณะบางเรื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนได้ส่วนเสียของราษฎรในท้องถิ่นของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้ราษฎรในท้องถิ่นจัดทำ

2. การกระจายอำนาจบริหารหรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค ซึ่งการกระจายอำนาจรูปแบบนี้มีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ กิจการสาธารณะที่โอนจากองค์กรปกครองส่วนกลางไปให้หน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบ จึงแยกต่างหากอย่างเป็นอิสระจากองค์กรปกครองส่วนกลาง

สรุปได้ว่าการกระจายอำนาจ เป็นการแบ่งภาระหน้าที่ในการดูแลบริหารงานให้กับท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง ไม่ต้องขึ้นอยู่กับบัญชาของราชการส่วนกลาง

2.5 นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

รัฐบาลได้ดำเนินการในการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ดังนี้ (กรมการปกครอง. 2542 :ไม่มีเลขหน้า)

1. เร่งรัดปฏิรูปการกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดแผนและขั้นตอนดำเนินการเป็นการเร่งด่วน ระบุอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างราชการส่วนกลางกับองค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันอย่างชัดเจน เพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และบทบาทมากยิ่งขึ้นรวมทั้งเพิ่มสัดส่วนการแบ่งสรรภาษีอากรให้แก่ท้องถิ่น

2. ดำเนินการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 4 รูปแบบคือ

- 2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.2 เทศบาล
- 2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล
- 2.4 การปกครองรูปแบบพิเศษ

ปัจจุบันรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย จำแนกได้ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มี 75 แห่ง

2. เทศบาล จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และในปี พ.ศ. 2542 มีจำนวน 980 แห่ง

3. องค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปี พ.ศ. 2544 มี จำนวน 6,746 แห่ง

4. การปกครองรูปแบบพิเศษ

4.1 จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2528

4.2 เมืองพัทยา จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมือง พัทยา พ.ศ. 2521

พูนศักดิ์ วัฒนิชวิเศษกุล (2532 : 41-43) ได้กล่าวถึงการปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย เนื่องจาก

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถาบันให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติที่มีกิจกรรมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

2. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติโดยง่าย

3. การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชน ด้วยเหตุที่ว่าการเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง มีความใกล้ชิดและเกี่ยวข้องกับการเมืองระดับชาติหากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็จะมีผลทำให้เกิดความคลั่งคลั่งและมีชีวิตชีวาต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวข้อง และเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

4. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการเรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น

จากหลักการดังกล่าวสรุปได้ว่า การปกครองของรัฐในการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นนั้นเพื่อให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และบทบาทในการมีส่วนร่วมในการปกครองมากยิ่งขึ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การการปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขในท้องถิ่นของตนตามกฎหมายพระราชบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความเป็นมา ดังนี้

3.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา (2541 : 13-18) ได้กล่าวถึงความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับจัดตั้งในปัจจุบัน เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่เป็นผลมาจากแนวนโยบายของรัฐ ที่ต้องการจะให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลสามารถบริหารงาน จัดการทรัพยากรและพัฒนาท้องถิ่นของตนได้อย่างอิสระมากยิ่งขึ้น โดยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 แต่ปรากฏว่าเกิดปัญหาในด้านการบริหารงาน เนื่องจากประชาชนและตัวแทนประชาชนที่ได้รับเลือกเข้าไปทำหน้าที่บริหารกิจการยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงาน และการปกครองตนเองจึงขาดการมีส่วนร่วม ปล่อยให้อำนาจการตัดสินใจเป็นบทบาทของผู้นำ คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น องค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการจัดตั้งขึ้น จึงไม่เป็นเครื่องมือของการพัฒนาประชาธิปไตย ระดับพื้นฐาน และได้ถูกยกเลิกไปตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลง

วันที่ 13 ธันวาคม 2515 ที่ประกาศยกเลิกการบริหารราชการในตำบลในรูปแบบต่างๆ ให้คงอยู่เพียงรูปแบบเดียว คือสภาตำบล

ในเวลาต่อมาปรากฏว่า การบริหารของสภาตำบล ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 เกิดการขาดประสิทธิภาพเช่นกัน ทั้งนี้เพราะเป็นองค์กรที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ไม่สามารถก่อนิติกรรมกับบุคคลภายนอก เช่น การซื้อ การจ้าง หรือการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ขอบเขตอำนาจหน้าที่ยังขาดความชัดเจน งบประมาณรายได้น้อย ไม่เพียงพอแก่การใช้จ่าย ต้องอาศัยเงินอุดหนุนจากรัฐบาลเป็นหลัก ขาดความอิสระในการบริหาร การตัดสินใจ และการดำเนินกิจการยังต้องพึ่งพาอาศัยหน่วยงานราชการเป็นหลัก

จากสาเหตุดังกล่าวประกอบกับรัฐบาลในสมัยต่อมาต้องการให้สภาตำบลมีบทบาทในการช่วยเหลือทางราชการและผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ขณะเดียวกันมีเสียงเรียกร้องให้ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงานของสภาตำบล ให้สามารถสนองตอบต่อการปกครองตนเองตามกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2535 รัฐบาลภายใต้การนำของนายชวน หลีกภัย จึงได้ประกาศนโยบายการกระจายอำนาจ ให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตนเองในระบอบการตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการวางผังเมืองให้ประชาชนในท้องถิ่นในระดับตำบล ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลเป็นนิติบุคคล เพื่อให้มีความคล่องตัว และร่วมแก้ปัญหาของประชาชนในตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นในปี พ.ศ. 2537 รัฐบาลจึงประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ปรับปรุงฐานะของสภาตำบลให้เป็นนิติบุคคลยกฐานะของสภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีที่ผ่านมามีติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท ให้เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา และปัจจุบันประเทศไทยมีองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการจัดตั้งแล้ว จำนวน 6,747 แห่ง แยกเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับการจัดตั้งในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 617 แห่ง ในปี พ.ศ. 2539 จำนวน 2,143 แห่ง ในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 3,637 แห่ง และในปี พ.ศ. 2542 จำนวน 350 แห่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น สามารถทำนิติกรรมสัญญาได้ด้วยตนเอง มีทรัพย์สิน มีรายได้ และมีงบประมาณในการพัฒนาตำบลตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยตนเอง

สรุปได้ว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดจากแผนนโยบายของรัฐ ที่ต้องการจะให้ประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลสามารถบริหารงาน จัดการทรัพยากรและพัฒนาท้องถิ่นของตนได้อย่างอิสระ แต่เกิดปัญหาในด้านการบริหารงาน เนื่องจากผู้ที่ทำหน้าที่บริหารกิจการยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงาน และเพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบลจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นราชการส่วนท้องถิ่นปกครองโดยคนในท้องถิ่นภายใต้การดูแลของรัฐบาล

3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลแบ่งโครงสร้างองค์กรออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

3.2.1 สถานองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงและมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี สามารถพิจารณา

องค์ประกอบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

1) ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภา หรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2) ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 1 คน เป็นเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1) ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3) ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3.2.2 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้ง

คณะผู้บริหารประกอบด้วย

1) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน โดยมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี

2) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่เกิน 2 คน ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ ดังนี้

1) บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติข้อบัญญัติ และแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

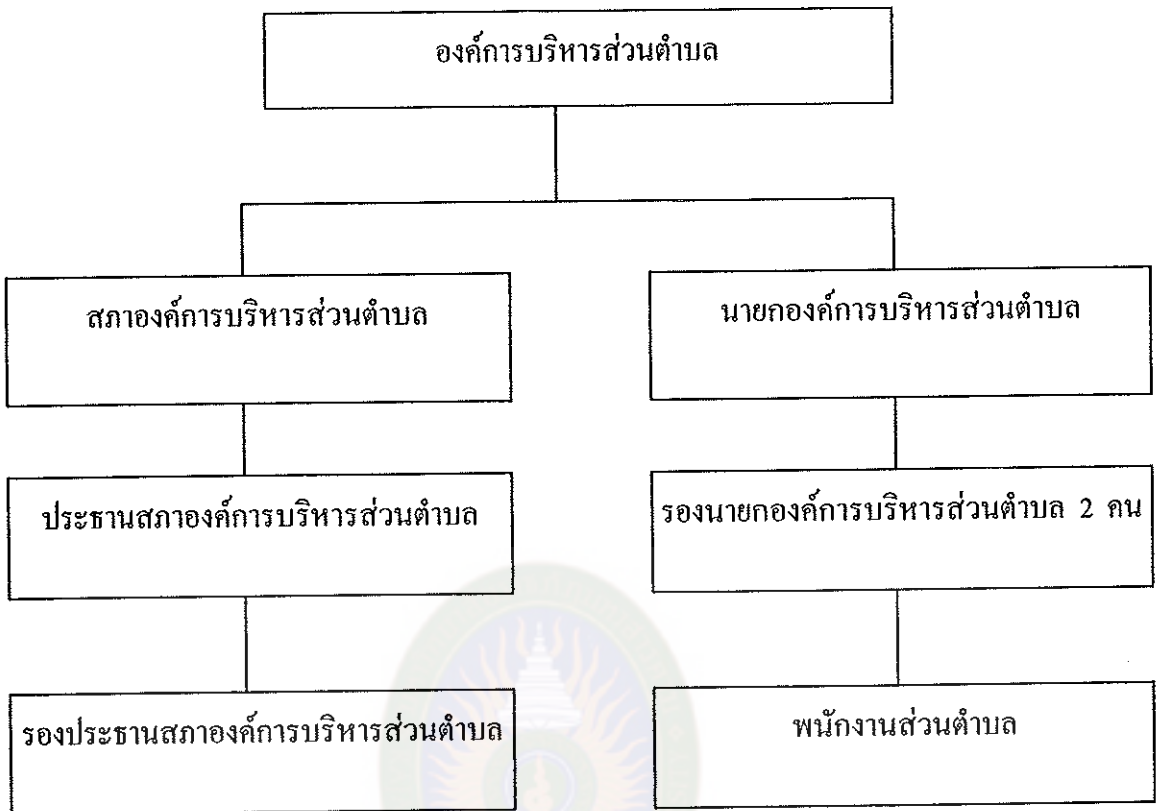
2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปีเพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ

3) รายงานการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารแล้วกฎหมายยังได้กำหนดไว้ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบล เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่น ทำหน้าที่ปฏิบัติงานอันเป็นภารกิจประจำของสำนักงาน ตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยขึ้นอยู่กับคณะผู้บริหารซึ่งภาระหน้าที่ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างใกล้ชิดเช่นเดียวกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้กำหนดว่า ทำอะไร ส่วนการทำอย่างไรเป็นหน้าที่ของพนักงานตำบล โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รับผิดชอบ

ดังนั้นบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ส่วนหนึ่งอาจเป็นการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตำบลด้วย ซึ่งมีโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2546

ที่มา : กรมการปกครอง (2547 : 40)

3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 มาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะมาตรา 67 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องทำกิจกรรมหรือโครงการเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้ (กรมการปกครอง. 2542 : 18-19)

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษา ทางน้ำและทางบก
- 2) รักษาความสะอาดของถนนทางน้ำ ทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้ง

การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

- 3) การป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6) การส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- 7) การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม อัน

ดั้งเดิมของท้องถิ่น

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

นอกจากหน้าที่ที่ต้องจัดทำดังกล่าวข้างต้นแล้ว หากองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อม สามารถหรืออาจทำกิจกรรมตามมาตรา 68 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลได้อีก ดังนี้

- 1) จัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และการเกษตร
- 2) ให้มีการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและรักษาสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และ

การสวนสาธารณะ

- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- 7) ส่งเสริมและบำรุงการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครองดูแลรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดิน
- 9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาดนัด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
- 11) กิจกรรมเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

3.4 อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ การให้ความเห็นชอบของแผนพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาและ

ให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับรายจ่ายเพิ่มเติมและควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลรวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

3.5 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล คือ บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามมติ ข้อบังคับ และแผนพัฒนาตำบล รวมทั้งรับผิดชอบการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนาตำบลและงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบ รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่ราชการมอบหมาย

การแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล พระราชบัญญัติสภาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีพนักงานส่วนตำบลซึ่งเป็นพนักงานประจำ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายกำหนด โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหัวหน้าพนักงานประจำทั้งหมด สำหรับการบริหารงานอาจแบ่งส่วนราชการเป็น ดังนี้

- 1) สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) ส่วนต่างๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลตั้งขึ้น

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

4.1 ความหมายของบทบาท

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ดังนี้

ลินตัน (ทิฆัมพร คุ่มวงศ์. 2543 : 44 ; อ้างอิงมาจาก Linton. 1936 : 113-115)

ได้ให้แนวคิดเรื่องสถานภาพ (Status) และบทบาท (Role) โดยให้แนวคิดไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึง สถานะหรือตำแหน่งนั้นๆ ว่าตำแหน่งนั้นจะมีการทำหน้าที่อย่างไรบ้าง ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่งเกิดขึ้นสิ่งที่ควบคู่มาจากตำแหน่งคือบทบาทของตำแหน่ง คือ ตำแหน่งจะต้องมีบทบาทกำกับ บทบาทจะเป็นสิ่งที่ควบคู่กับตำแหน่ง เปรียบเสมือนเหรียญคือด้านหนึ่งคือตำแหน่ง อีกด้านหนึ่งของเหรียญคือบทบาทนั่นเอง

สงวนศรี วิรัชชัย (2537 : 155) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท คือ สิทธิหน้าที่พึงปฏิบัติ ที่บุคคลหนึ่งมีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพต่าง ๆ ที่พึงกระทำนั้น คือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ให้มีศักยภาพได้อย่างไรและบุคคลนั้นจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติ ตามที่กำหนดไว้

แมค โดแนลด์ และ เซนเลนเบอร์ก (สุมพร พรหมจารีต. 2542 : 53 ; อ้างอิงมาจาก Mac Donald & Schellen berg. 1971 : 124) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้ว่า บทบาท เป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ถ้าบุคคลไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันแล้ว บทบาทไม่เกิดขึ้น และบทบาทเป็นเกณฑ์ปกติตามคาดหวัง ข้อความ ความรับผิดชอบและลักษณะอันที่บุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น พึงปฏิบัติตามบทบาทที่มีตามคาดหวังไว้ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นๆ ประพฤติปฏิบัติ

จากคำจำกัดความดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลได้แสดงออกตามอำนาจหน้าที่ ฐานะและตำแหน่งทางสังคม โดยกลุ่มหรือวัฒนธรรมของกลุ่มและสังคมนั้นๆ เป็นผู้กำหนด

4.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

แนวคิดทฤษฎีบทบาท เป็นแนวคิดทางสังคมวิทยาที่ให้ความสนใจเรื่องตัวบุคคล ในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม ในเรื่องบทบาทที่แสดงอยู่ การศึกษาทฤษฎีบทบาทจะทำให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมมนุษย์ได้ และได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

เทอร์เนอร์ (ทิทัมพร คุ่มวงศ์. 2543 : 46 ; อ้างอิงมาจาก Turner. 1982 : 349-351) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทเชิงปฏิกรรมสัญลักษณ์นิยม (Symbolic Interactionism) โดยเปรียบเทียบกับเหมือน “ การเล่นเกมละครเวที ” (Dramaturgical Approach) ซึ่งประกอบด้วย ลักษณะความคาดหวัง (Expectation) ทั่วๆ ไป 3 ประการคือ

1. ความคาดหวังจาก “ บท ” (Expectation From the “Script”) หมายถึง ภาวะความเป็นจริงต่างๆ ทางสังคม (Social Reality) จะสามารถเปรียบได้เช่นเดียวกับ บทละคร (Script) ซึ่งประกอบด้วยตำแหน่งต่างๆ ทางสังคมโดยมีบรรทัดฐาน (Norms) เป็นตัวกำหนดต่างๆ ทางสังคม ถูกจัดระบบและควบคุมโดยบรรทัดฐานที่แตกต่างกันไปตาม สถานการณ์และเงื่อนไขทางสังคมที่แตกต่างกัน

2. ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่นๆ (Expectation From other “Players”) หมายถึง การที่สังคมมีบรรทัดฐานซึ่งเปรียบเสมือน (Script) ที่กำหนดบทบาทของบุคคลในความสัมพันธ์กันทางสังคมดังกล่าวแล้ว บุคคลในสังคมจึงต้องมีการสวมบทบาท

(Role Taking) ซึ่งกันและกัน เพื่อที่บุคคลจะได้คาดหวังพฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคมที่แสดงออกและสามารถมีปฏิสัมพันธ์ที่ถูกต้องได้ตามความคาดหวังของสังคมและบุคคลอื่นๆ

3. บทบาทคาดหวังจากผู้ชม (Expectation From the " Audience ")

หมายถึง เป็นความคาดหวังของบุคคลในสังคมที่อยู่ในสถานภาพต่างๆ กัน ซึ่งจะต้องคาดหวังและสวมบทบาทของบุคคลอื่นเพื่อที่จะเป็นเครื่องนำทางไปสู่การปฏิสัมพันธ์ของสังคมอย่างถูกต้องและเป็นไปตามเกณฑ์ที่มีความคาดหวังร่วมกัน

บลูม และ เซเรนิก (ทิทัมพร คุ่มวงศ์. 2543 : 47 ; อ้างอิงมาจาก Bloom & Selenick 1977 : 18) ได้กล่าวถึงตำแหน่งทางสังคมต้องมีการกำหนดสิทธิ และหน้าที่ไว้เสมอ เพื่อให้รู้ว่าแต่ละคนต้องแสดงบทบาทอย่างไร และบทบาทเป็นสิ่งที่ติดมากับตำแหน่งอันเป็นเครื่องกำหนดการดำรงตำแหน่งนั้น นอกจากนั้น (Bloom & Selenick) ได้จำแนกลักษณะบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดไว้ หรือบทบาทตามอุดมคติ (Prescribe or Ideal Role) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่กำหนดสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งไว้แน่นอนชัดเจน
2. บทบาทที่ควรกระทำ (The Percussive Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ของตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจไม่ตรงตามบทบาทตามอุดมคติทุกประการและอาจแตกต่างกันไปแต่ละบุคคลก็ได้
3. บทบาทที่กระทำจริง (The Performed Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่กระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ

ทิตยา สุวรรณชฎ (2527 : 23) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า บทบาทเป็นลักษณะของพฤติกรรมที่ถูกกำหนดโดยตำแหน่ง และแบ่งบทบาทเป็น "บทบาทตามอุดมคติ" (Ideal Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรปฏิบัติ และ "บทบาทที่ปฏิบัติจริง" (Actual Role) หรือบทบาทที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางสังคมควรจะปฏิบัติจริง โดยอธิบายว่าบทบาทที่จะต้องปฏิบัติจริงนั้นเป็นผลรวมของบทบาทตามอุดมคติ

ศิริชัย ไตรสารศรี (2539 : 20) ได้แยกลักษณะของบทบาทเป็น 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาทในอุดมคติ (Ideal Role) เป็นบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมายหรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้มีสถานะภาพหนึ่งๆ ควรกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นก็

2. บทบาทตามที่บุคคลเข้าใจ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นๆ ที่คาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับค่านิยม ทักษะคิ บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่แสดงออกจริง (Actual Role) เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริงซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้าขณะนั้นด้วย สถานการณ์ดังกล่าวอาจเป็น สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม เช่น การกีดกันของกลุ่มต่างๆ และบทบาทกระทำอาจ สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทในอุดมคติหรือบทบาทที่รับรู้ก็ได้

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่าบทบาทมีลักษณะสำคัญคือ เป็นพฤติกรรมที่ มนุษย์แสดงออกขณะอยู่ร่วมในสังคม โดยมีลักษณะสอดคล้องกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีของสังคมนั้นๆ และในการแสดงออกทางบทบาทของคนในแต่ละคนนั้นขึ้นอยู่กับ ตำแหน่งหน้าที่ การเรียนรู้ และการขัดเกลาทางสังคม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อนำมาเป็นกรอบ แนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

เกรียงศักดิ์ ตัมพะตะนัย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการพัฒนางานท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีการมีส่วนร่วมของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ใน ระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์คือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ความดี ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ และประสบการณ์ในการเป็นผู้นำชุมชน รวมทั้งนโยบายใน การพัฒนาท้องถิ่น ความสามารถในการบริหารงาน และจริยธรรมของคณะกรรมการบริหาร ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมได้แก่ เพศ อายุ และรายได้ รวมทั้งความเป็น ประชาธิปไตยในการบริหารงาน และภาวะผู้นำของคณะกรรมการบริหาร สำหรับแนวทางใน การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ การจัดให้มีการฝึกอบรม และจัดทำคู่มือการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมให้คณะกรรมการบริหารมีจิตสำนึกในการกำหนดนโยบายเพื่อช่วยเหลือคนยากจน มีความสามารถในการบริหารงาน และมีจริยธรรมมากขึ้น

มาโนช เกรียงสุวรรณ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเฉพาะกรณี อำเภอบ้านลาด จังหวัด เพชรบุรี ผลการศึกษา พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 27 - 70 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพทางการเกษตร มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 3,001 - 6,000 บาท ต่อเดือน เป็นสมาชิกทั่วไป
2. การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และมีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้แก่ ความรู้ ทัศนคติ ระดับการศึกษา และการได้รับข้อมูลข่าวสาร
4. ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และการฝึกอบรม

อภิข นุญสาม (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษาเฉพาะ กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า

1. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับน้อย โดยพบว่าด้านการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ และด้านบริหารงานบุคคล ตามลำดับ
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ ระยะเวลาที่อยู่อาศัย ในท้องถิ่น และประสบการณ์ในการเป็นกรรมการโรงเรียน

สัมฤทธิ์ สุขสม (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลจากการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิภาพของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์มีประสิทธิภาพการบริหารอยู่ในระดับต่ำ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับ

ประสิทธิผลปานกลางรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการส่งเสริม การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้านการจัดให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำและ ทางบก และ ด้านการส่งเสริม การพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน และผู้สูงอายุ มีประสิทธิภาพโดยรวม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบำรุงรักษาและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร ด้านการจัดให้มีน้ำ เพื่ออุปโภค บริโภค ด้านการคุ้มครองและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้าน การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ ด้านการรักษาความสะอาดของถนนหนทาง ที่สาธารณะและการกำจัดขยะมูลฝอย และด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ธีรยุทธ สุภิชะ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหาร ส่วนตำบลในการวางแผนพัฒนาตำบล : ศึกษากรณีเฉพาะ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ผล การศึกษา พบว่า คณะกรรมการการองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ในระดับตำบลในระดับค่อนข้างสูงทั้ง 4 ระดับ คือ การศึกษาปัญหา การจัดทำแผน การปฏิบัติ ตามแผน และการติดตามผลแผนพัฒนาตำบล ในขณะที่คณะกรรมการบริหาร องค์การส่วน ตำบลต้องประสบปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในระดับค่อนข้างสูงเช่นกัน โดยพบ มากที่สุดในกลุ่มผลประโยชน์ และระบบโครงสร้างอำนาจ นอกจากนั้นพบว่า ผู้ชายมีส่วน ร่วมวางแผนมากกว่าผู้หญิง ในขณะที่คนโสดเข้าร่วมสูงกว่าผู้สมรสแล้ว ผู้ที่มีการศึกษาดำเข้า ร่วมสูงกว่าผู้มีการศึกษาสูง และผู้มีรายได้ปานกลางเข้าร่วมสูงกว่าผู้มีรายได้สูง

ชลพรรณ ดีมา (2544 : 130-133) ได้ศึกษาเรื่องผลการปฏิบัติงานของสมาชิกองค์การ บริหารส่วนตำบล จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วน ใหญ่มีผลการปฏิบัติงานด้านสำรวจปัญหาและความต้องการของประชาชนมากที่สุด รองลงมา เป็นด้านควบคุมฝ่ายบริหาร ด้านให้ข้อมูลข่าวสาร และมีผลการปฏิบัติงานด้านประสานงาน ติดตาม ผลักดันโครงการน้อยที่สุด ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประสิทธิภาพ การฝึกอบรม ความสามารถความรู้ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารความรู้ ความเข้าใจในบทบาท การรับรู้ในสิทธิประโยชน์ของประชาชน ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ความสัมพันธ์ กับประชาชน การสนับสนุนทางสังคม

อารยา เดชกิมล (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวารินชำราบ จังหวัด อุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภาตำบล และพนักงาน ตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการบริหารงาน

ทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก คณะกรรมการบริหาร สมาชิกสภาตำบล และพนักงานตำบลที่มีระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานต่างกัน มีความเห็นว่าปัญหาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรฉัตร พวงจำปา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอคอนคมแดง จังหวัดอุบลราชธานีโดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และเพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องระเบียบกฎหมาย เกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างบุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในพื้นที่ ผลการศึกษา พบว่า

บุคลากรในกลุ่มที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก ตำแหน่งที่มีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คือ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ระดับการศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด คือ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า และปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

บุคลากรกลุ่มที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มีความ ความเข้าใจเกี่ยวกับด้านต่าง ๆ ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ระดับการศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด คือ มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ภูมิลำเนาที่มีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด คือองค์การบริหารส่วนตำบลคอนคมแดง และองค์การบริหารส่วนตำบลท่างาม

บุคลากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ประชาชนยังไม่เข้าในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น และบุคลากรกลุ่มที่ 1 มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 7 มากกว่าบุคลากรกลุ่มที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ไพฑูรย์ เพ็ญจันทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ในส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง บทบาทตามที่กฎหมายกำหนด และบทบาทตามที่ประชาชนคาดหวัง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

มีอายุระหว่าง 31-40 ปี สถานภาพสมรสแล้ว การศึกษาส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา ปัจจุบันเป็นตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีบทบาทจริงในการส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทจริงในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ อยู่ในระดับปานกลาง แต่มีบทบาทจริงด้านสังคม และด้านการเมืองการบริหาร อยู่ในระดับดีมาก บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเพศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง บทบาทจริงตามกฎหมายกำหนด และบทบาทที่ประชาชนคาดหวังขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการส่งเสริมศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มากกว่าบุคลากรเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่บุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทดังกล่าวไม่แตกต่างกัน

สามิตร ศรีฤกษ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีวุฒิปริญญาตรี และมีเวลารับราชการระหว่าง 5 - 6 ปี ในภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนในระดับมาก ปัญหาหลักได้แก่ปัญหาการบริหารงานบุคคลซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่กำหนดไว้ในระดับอย่างชัดเจน ปัญหาความไม่ชัดเจนของระเบียบกฎหมายที่บัญญัติให้ถือตามระเบียบหน้าที่เป็นปัญหาทำให้เกิดการสับสนในการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากรเท่าเดิมแต่ปริมาณงานเพิ่มมากขึ้น และสถานภาพของบุคลากรที่แตกต่างกัน อายุการทำงานที่แตกต่างกันทำให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากกว่ากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อังฉรา ปฐวีกิจจานุกูล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งในตำแหน่งรองนายก และตำแหน่งพนักงานส่วนตำบล ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ในระดับปานกลาง และผลจากการเปรียบเทียบการดำเนินงานโยธาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการดำเนินงานโยธาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อนงค์นาค จุฑาธุร (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจตามเพศ สถานภาพทางครอบครัว วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

พรพนา เกศรินทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก และมีการปฏิบัติบทบาทจริงในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารอยู่ในระดับสูง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความแตกต่างกันในเรื่องอายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน และได้รับการฝึกอบรม มีการปฏิบัติบทบาทจริงในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารไม่แตกต่างกัน แต่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทแตกต่างกัน มีการปฏิบัติจริงในการควบคุมการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้า และความเป็นอยู่ของชุมชนมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้จากการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทำให้การบริหารงานระดับตำบลมีความรวดเร็วในการบริการประชาชนแต่อย่างไรก็ตามการบริหารงานแต่ละท้องถิ่นก็มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานหลายประการด้วยกัน เช่น โครงสร้างการบริหารงานไม่เหมาะสม คณะกรรมการบริหารงานขาดประสิทธิภาพ ความรู้ ความสามารถ และประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นน้อย ซึ่งปัญหาเหล่านี้ในแต่ละท้องถิ่นจะมีปัญหาแตกต่างกันไป ควรแก่การศึกษาให้ถ่องแท้เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไข ในอันที่จะส่งผลให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น